

GREG FRIEDMAN OFM

GAVĖNIA *su*
ŠVENTAISIAIS
Kasdieniai mąstymai

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Versta iš: Greg Friedman OFM,
Lent with the saints: daily reflections,
Cincinnati (Ohio): Franciscan Media, 2011

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

Iš anglų kalbos vertė
ASTA ELIGIJA LESKAUSKAITĖ

Viršelyje – Fra Diamante'ės paveikslai
„Keturi šventieji“, apie 1470

© 2011, by Greg Friedman, O.F.M.
All rights reserved.

© Vertimas į lietuvių k., Asta Eligija Leskauskaitė, 2023

© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2023
www.katalikuleidiniai.lt

ISBN 978-9955-29-492-4

Turinys

Ižanga.....	11
<i>Pelenų trečiadienis</i>	
Ar nori būti šventas?.....	15
<i>Ketvirtadienis po Pelenų trečiadienio</i>	
Tomas Moras: kokia nauda?	17
<i>Penktadienis po Pelenų trečiadienio</i>	
Sarbelijus Machlufas: tikslingai pasninkauti	19
<i>Šeštadienis po Pelenų trečiadienio</i>	
Muitininkas Levis (Matas): Jėzus kviečia nusidėjėlius	21
<i>Pirmasis gavėnios sekmadienis</i>	
Nojus: kūrimo sandora	23
<i>Pirmosios gavėnios savaitės pirmadienis</i>	
Pranciška Romietė: ką padarėte vienam iš mažiausiųjų	25
<i>Pirmosios gavėnios savaitės antradienis</i>	
Izidorius Artojas: malda darbų sukuryje	27
<i>Pirmosios gavėnios savaitės trečiadienis</i>	
Jona: dieviškojo gailestingumo ženklas	29

<i>Pirmosios gavėnios savaitės ketvirtadienis</i>	
Karalienė Estera: karališkas prašymas	31
<i>Pirmosios gavėnios savaitės penktadienis</i>	
Kornelijus ir Kiprijonas: pirmųjų amžių Bažnyčios sutaikintojai	33
<i>Pirmosios gavėnios savaitės šeštadienis</i>	
Pijus Pietrelčinietis (tėvas Pijus): paženklintas Dievo meile	35
<i>Antrasis gavėnios sekmadienis</i>	
Abraomas: tikėjimo palikimas	37
<i>Antrosios gavėnios savaitės pirmadienis</i>	
Jonas Vianėjus: dieviškojo gailėstingumo tarnas	39
<i>Antrosios gavėnios savaitės antradienis</i>	
Kūdikelio Jėzaus Teresė: nuolanki tarnystė	41
<i>Antrosios gavėnios savaitės trečiadienis</i>	
Jokūbas ir Jonas: nuo pasipūtimo iki liudijimo	43
<i>Antrosios gavėnios savaitės ketvirtadienis</i>	
Andriejus Besetas: šventasis durininkas	45
<i>Antrosios gavėnios savaitės penktadienis</i>	
Patriarchas Juozapas: sapnuotojo istorija	47
<i>Antrosios gavėnios savaitės šeštadienis</i>	
Augustinas: atsivertimo malonė	49
<i>Trečiasis gavėnios sekmadienis</i>	
Možė: žinokime esą Dievo tauta	51

<i>Trečiosios gavėnios savaitės pirmadienis</i>	
Damijonas Juozapas de Veusteris iš Molokajaus: raupsuotųjų misionierius	53
<i>Trečiosios gavėnios savaitės antradienis</i>	
Alfonzas Liguoris: kilniaširdis moralės mokytojas	55
<i>Trečiosios gavėnios savaitės trečiadienis</i>	
Pranciškus Salezas: teisininkas, tapęs dvasios vadovu	57
<i>Trečiosios gavėnios savaitės ketvirtadienis</i>	
Patrikas: kova su blogiu	59
<i>Trečiosios gavėnios savaitės penktadienis</i>	
Teresė Kalkutietė: Dievo ilgėjimasis visa būtimi	61
<i>Trečiosios gavėnios savaitės šeštadienis</i>	
Martynas de Poresas: nuolankus išaukštintasis	63
<i>Ketvirtasis gavėnios sekmadienis</i>	
Paulius: pagalbininkas formuojant krikščioniškąją mūsų tapatybę	65
<i>Ketvirtosios gavėnios savaitės pirmadienis</i>	
Evangelistas Jonas: Jėzaus tapatybė ir misija	67
<i>Ketvirtosios gavėnios savaitės antradienis</i>	
Ezekielis: liturgijos ir atgimimo pranašas	69
<i>Ketvirtosios gavėnios savaitės trečiadienis</i>	
Joana Bereta Mola: motinos pasiaukojimas	71
<i>Ketvirtosios gavėnios savaitės ketvirtadienis</i>	
Antanas Paduvietis: Eretikų Kūjis	73
<i>Ketvirtosios gavėnios savaitės penktadienis</i>	
Ignacas Lojola: dvasinis kario konfliktas	75

<i>Ketvirtosios gavėnios savaitės šeštadienis</i>	
Teresė Avilietė: moteris, pranokusi savo epochą	77
<i>Penktasis gavėnios sekmadienis</i>	
Jeremijas: Naujoji Sandora	79
<i>Penktosios gavėnios savaitės pirmadienis</i>	
Margarita Kortonietė: trys gailestingumo istorijos	81
<i>Penktosios gavėnios savaitės antradienis</i>	
Leonardas iš Porto Mauricijaus: Kryžiaus kelio skelbėjas	83
<i>Penktosios gavėnios savaitės trečiadienis</i>	
Maksimilijonas Marija Kolbė: liudytojas žiaurumo akivaizdoje	85
<i>Penktosios gavėnios savaitės ketvirtadienis</i>	
Bernardinas Sienietis: pamaldumas Švč. Vardui	87
<i>Penktosios gavėnios savaitės penktadienis</i>	
Steponas: Kristaus liudytojas	89
<i>Penktosios gavėnios savaitės šeštadienis</i>	
Kotryna Sienietė: reformuotoja ir sutaikintoja	91
<i>Verbų sekmadienis</i>	
Įvadas į Jėzaus kančią. Klara: Evangelijos iššūkio priėmimas	93
<i>Didžiosios savaitės pirmadienis</i>	
Morta ir Marija: Lozoriaus seserys ir Jėzaus bičiulės	95
<i>Didžiosios savaitės antradienis</i>	
Petras: laukiant, kol užgiedos gaidys	97

<i>Didžiosios savaitės trečiadienis</i>	
Tarno kančia: „Tu esi mano tarnas“	99
<i>Velykų tridienis. Didysis ketvirtadienis</i>	
Jonas Paulius II: popiežiaus liudijimas	101
<i>Velykų tridienis. Didysis penktadienis</i>	
Marija: Motina kryžiaus papėdėje	103
<i>Velykų tridienis. Didysis šeštadienis</i>	
Velykų vigilija. Marija Magdaliėtė: mirties ir prisikėlimo liudininkė	105
<i>Velykų tridienis. Velykų sekmadienis</i>	
Mylimas mokinys: visa yra meilė	107

... | ...

Ižanga

Kasmet prasidėjus gavėniai siekiu senos atminimo dovanos – *Mano gavėnios mišiolas*, kurį Švč. Jėzaus Kraujo brolija išleido 6-ame XX a. dešimtmetyje, man besimokant pradinėje mokykloje. Jį sudaro šv. Mišių maldos ir kiekvienos gavėnios dienos skaitiniai. Mano vaizduotę užbūrė modernios dvasių perteikiančios iliustracijos, kuriose vaizduojami šiuolaikinius drabužius vilkintys Biblijos personažai. Kasdien peržvelgdavau visas šv. Mišių (tuomet laikytų lotynų kalba) dalis – dalyvavimas šv. Mišiose buvo įprasta dienos katalikiškoje mokykloje dalis.

Mišiolas akcentuoja tradicinių gavėnios papročių laikymąsi. Tuomet katalikai turėjo laikytis griežtų pasninko reikalavimų. Pradinukai, tokie kaip aš, atsisakydavo saldinių ir kitokių malonumų. Kiekvieną penktadienį mokykloje eidavome Kryžiaus kelią, taip pat ir sekmadienio popietėmis. Nors rytais ir dalyvaudavome šv. Mišiose, sekmadieniais privalėjome dalyvauti ir Kryžiaus kelyje.

Gavėnia buvo rimtas atgailos metas pabrėžiant asmeninį atsivertimą ir nusigręžimą nuo nuodėmės.

Tuo laikotarpiu dėmesį sutelkdavome į Jėzaus kančią ir mirtį.

Besimokydamas septintoje ar aštuntoje klasėje patarnavau šv. Mišiose, dalyvavau ypatingoje Didžiosios savaitės liturgijoje. Naujoves mėgstantis mokykloje dirbęs kunigas net pamokė mus giedoti kai kurias to laikotarpio giesmes lotynų kalba.

Didžiojo ketvirtadienio vakarą noriai eidavau į bažnyčią pasimelsti priešais išpuoštą altorių, kuriame buvo laikomas Švč. Sakramentas. Iki šiol išsaugojau mišiolą iš dalies skatinamas šių nostalgiskų prisiminimų. Jis primena, ką man reiškė gavėnia pirmoje mano dvasinio gyvenimo atkarpoje, tiesą sakant – ji tęsėsi ir besimokant seminarijoje. Kai buvau įšventintas kunigu, gavėnios prasmė pakito. Dabar – ypač einant šiuo metu man patikėtas ganytojo pareigas – daugiausia dėmesio per gavėnią skiriu būsimiems krikščionims. Suaugusiųjų įkrikščioninimo apeigos ir Vatikano II Susirinkimas, per gavėnią „iš naujo“ sutelkiantys mūsų dėmesį į besiruošiančiuosius Krikštui, lemia kitokį gavėnios „laikymąsi“ ir kitur dėlioja pamokslininkų bei liturgijos akcentus. Tai laikas, kai mes, katalikai, atnaujiname savo Krikšto įsipareigojimus melddamiesi su tais ir už tuos, kurie per Velykas tampa Bažnyčios nariais.

Gavėnios atgailos praktikos išlieka svarbi gavėnios dalis. Tačiau šiuo metu renkamės tas, kurios padeda mums atnaujinti savo tapatybę Kristuje – net tada, kai „gręžiamės nuo nuodėmės ir tikime Gerąja Naujiena“, kaip sakoma vienoje iš pelenų barstymo maldų.

Ši susigrąžintą gavėnios tikslą turėjau galvoje parinkdamas šventuosius, kurie palydėtų jus maldoje ir apmąstymuose. Mano pasirinkimus skaitant kasdienius gavėnios skaitinius, iš kurių sėmiausi įkvėpimo, lėmė atsivertimo ir tapatinimosi su Kristumi temos. Kartais rinkausi žinomesnius šventuosius arba tuos, kurie itin susiję su mūsų epocha. Taip pat norėjau, kad mano pasirinkimai pasižymėtų įvairove.

Daugumai gavėnios sekmadienių parinkau svarbias Senojo Testamento figūras, taip pat šv. Paulių ir šv. Klarą – pastarąją dėl ypatingos priežasties. Knygos išleidimo metais sukanka 800 metų, kai Verbų sekmadienio naktį Klara paliko savo tėvų namus, kad apsiliktų vienuolės drabužį ir eitų Evangelijos keliu. Man artimos Neturtingosios Klaros bendruomenės seserys pasiūlė šv. Klarą Verbų sekmadieniui!

Šią knygelę norėčiau skirti tėvui Hilarionui Kistneriui, kuris dėstė man Šventąjį Raštą. Prieš 35 metus jis mokė mane Naujojo Testamento, o per pirmąsias šv. Mišias sakė pamokslą. Pastaraisiais metais jaučiuosi ypatingai privilegijuotas, nes galiu su juo bendradarbiauti įmonės „St. Anthony Messenger Press“ (dabar „Franciscan Media“) veikloje. Tiesą pasakius, manau, jog dabar atidžiau klausausi jo pamokymų nei seminarijoje.

Tėvas Hilarionas visada pasirengęs atsakyti į man iškylančius religinius klausimus ir peržvelgti mano tekstus, kad neskleisčiau erezijų. Jis, kaip eruditas, įvertina mano mintis, atkreipia dėmesį į kai kuriuos

niuansus, dalijasi savo maldos, skaitinių ir studijų išvalgomis. Visa tai daro su puikiu humoru ir taktu. Didelė dovana turėti didį mokytoją, o dar didesnė dovana – būti jo draugu seniai pabaigus studijas. Ačiū, tėve Hankai!

Pelenų trečiadienis

AR NORI BŪTI ŠVENTAS?

JL 2, 12–18; Ps 51, 3–4, 5–6, 12–13, 17;
2 KOR 5, 20–6,2; MT 6, 1–6, 16–18

Knygoje *Septynaukštis kalnas* trapistų vienuolis ir tekstų dvasingumo tema autorius Thomas Mertonas rašo, kad draugo Roberto Laxo paklaustas, kuo nori būti, atsakęs: geru kataliku. Poetas ir mistikas Robertas Laxas atsiliepė: „Turėtum sakyti: noriu būti šventas.“ Žinodamas savo nusizengimus ir silpnybes Mertonas neskubėjo pritarti. Tačiau Laxas neatlyžo sakydamas, jog visa, ko reikia, kad būtum šventas, – norėti tokiam būti. „Trokdami būti šventi, – sakė Laxas, – sutinkame su Dievo valia tapti tokie, kokių mus kurdamas norėjo Dievas. Jo reikalas pasirūpinti, kad taptume šventi.“*

Pradedant šios gavėnios apmąstymus su šventaisiais būtų pravartu prisiminti, kad gavėnios esmė – Krikštu grįstas mūsų tapatinimasis su Kristumi. Šis metų laikas skirtas norinčiųjų pasikrikštyti pasirengimui,

* T. Merton, *Septynaukštis kalnas*, Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2012, p. 260.

o pakrikštytieji šiuo metu atnaujina savo tapatybę Kristuje. Išskirdami tam tikrus Kristaus sekėjus neneigame, kad visi krikščionys turi trokšti amžinojo gyvenimo su Dievu. Šis tikslas – mūsų krikščioniškosios tapatybės išsipildymas. Tai kitoks šventumo apibrėžimas. Taip pat tai geras gavėnios maldų ir praktikų tikslas.

Ką galiu nuveikti šiandien

Koks šventasis tau patinka labiausiai? Paskaityk apie jo gyvenimą internete arba knygoje apie šventuosius ir pasirink vieną ar kitą jo savybę, kuri paskatintų prisiminti vienokį ar kitokį gavėnios įsipareigojimą.

Malda

Mūsų atsivertimo Dieve, vesk mus, keliaujančius per gavėnią, šventumo link. Padėk šį atgailos metą išgyventi maldos dvasia. Mūsų pasninkas tebūna atsiskyrimas visko, kas atitraukia nuo Tavęs. Padėk, kad sugebėtume pagelbėti visiems pagalbos reikalingiems. Kelionės pabaigoje tebūsime atsinaujinę Kristaus, kurio vardu meldžiame, Kūno nariai. Amen.

Ketvirtadienis po Pelenų trečiadienio

TOMAS MORAS: KOKIA NAUDA?

ĮST 30, 15–20; Ps 1, 1–2, 3–4, 6; LK 9, 22–25

Filme *Žmogus visiems metų laikams* (*A man for all seasons*, pagal Roberto Bolto pjesę) seras Tomas Moras teisiamas suklastojus kaltinimus – jis supykėdė karalių Henriką VIII, kuris, nustūmęs popiežių, pasiskelbė esąs Anglijos Bažnyčios galva.

Jaunas Tomo Moro proteguotinis Richardas Richas palaiko karalių ir melagingai paliudija, tuo pasmerkdamas Morą mirčiai. Už išdavystę Richui atlyginama paskiriant jį vyriausiuoju teisės patarėju Velse. Pažvelgęs į Richą Moras paklausė: „Richardai, juk žmogui nuostolinga prarasti sielą, kad laimėtų visą pasaulį, – ar Velsas to vertas?“ Šiandienos Evangelijos skaitiniuose rasime Luko užrašytus žodžius, kuriais rėmėsi Moras: „Kokia būtų nauda, jei žmogus laimėtų visą pasaulį, o save pražudytų ar sau pakenktų?“ (Lk 9, 25).

Tomas Moras buvo mokslininkas, rašytojas, teisininkas, šeimos žmogus, Anglijos kancleris. Turėdamas

tvirtus dvasinio gyvenimo įsitikinimus, jis išdrįso papriešinti Henriko skyryboms ir ryšių su Roma nutraukimui. Toks Moro pasirinkimas lėmė, kad jis mirė kankinio mirtimi 1535 metais.

Tomo Moro drąsa ir įsitikinimai tebūnie mums įkvėpimas gavėnios pradžią ir visas 40 jos dienų praleisti bendradarbiaujant su Dievo malone, išlikti ištikimais Kristaus sekėjais, nesileisti pasaulio blaškomiems pasirinkus „žmogų visiems metų laikams“ sektinu pavyzdžiu.

Ką galiu nuveikti šiandien

Kas galėtų būti tavo atsivertimo paskata šią gavėnią? Įvardyk vieną ar dvi didžiausias pagundas.

Malda

Dieve, kuris mokai mus atsižadėti savęs, pamokyk mus apkabinti Jėzaus kryžių. Suteik mums išminties suprasti, kas yra svarbiausia, kad laimėtume amžinąjį gyvenimą. Amen.